

Artur Korobowicz

Czterdzieści lat Instytutu Historii i Teorii Państwa i Prawa UMCS

Studia Iuridica Lublinensia 15, 9-14

2011

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

ARTUR KOROBOWICZ

Czterdzieści lat Instytutu Historii i Teorii Państwa i Prawa UMCS

Forty years of the Institute of History and Theory of State and Law of UMCS

I

Wprowadzenie w 1970 r. do polskich uczelni akademickich struktury instytutowej było następstwem wydarzeń marcowych z 1968 r. i masowego w nich udziału oraz aktywności środowisk uniwersyteckich – studentów i pracowników naukowo-dydaktycznych. Ówczesne władze państwowe i partyjne doszły do wniosku, że dotychczasowa struktura wewnętrzna uczelni, w których tradycyjnie podstawową jednostką organizacyjną była katedra, przeżyła się i nie służy należytej realizacji podstawowych funkcji szkolnictwa wyższego: badaniom i rozwojowi kadr naukowych oraz wychowywaniu studentów na świadomych obywateli socjalistycznego państwa.

W licznych dyskusjach i publikacjach zarzucano profesurze hamowanie rozwoju naukowego pomocniczych pracowników naukowych przez przetrzymywanie i wydłużanie doktoratów i habilitacji oraz wykorzystywanie asystentów i adiunktów do badań własnych, prowadzonych przez kierowników katedr. Pisano wprost, że stosunki w katedrach cechuje zależność feudalna i że katedry są przeżytkiem. Nie muszę dodawać, iż wiele takich głosów wychodziło ze środowisk asystentów i adiunktów opóźnionych w osiąganiu stopni naukowych. Przyczyn swoich niepowodzeń woleli oni szukać u innych aniżeli u siebie. W konsekwencji czas ten przyniósł, obok decyzji o możliwości powoływania na stanowisko docenta osób nielegitymujących się habilitacją (ironicznie nazywanych „docentami marcowymi” lub „volksdocentami”), również zmiany w strukturze organizacyjnej uczelni, w których odpowiednią liczbę katedr (nazwanych teraz zakładami) grupowano w instytuty kierunkowe lub przedmiotowe.

II

Na ówczesnym Wydziale Prawa Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, po wielu dyskusjach na posiedzeniach Rady Wydziału, utworzono 3 przedmiotowe Instytuty: Historii i Teorii Państwa i Prawa, Administracji i Prawa Publicznego oraz Prawa Sądowego. Równocześnie wydział zmienił nazwę na Wydział Prawa i Administracji. W skład Instytutu Historii i Teorii Państwa i Prawa weszły trzy Zakłady: Historii Państwa i Prawa i Doktryn Polityczno-Prawnych (kierownik prof. Józef Mazurkiewicz), Prawa Rzymskiego (kierownik prof. Adam Wiliński) oraz Teorii Państwa i Prawa (kierownik prof. Grzegorz L. Seidler). Ten pierwszy zakład utworzono z połączenia trzech dotychczas samodzielnych Katedr: Historii Państwa i Prawa Polskiego, Powszechnej Historii Państwa i Prawa oraz Historii Doktryn Polityczno-Prawnych. Tak było do 1973 r., kiedy historię doktryn polityczno-prawnych przyłączono do Zakładu Teorii Państwa i Prawa, odpowiednio też zmieniając jego nazwę. Z kolei w 1980 r. powołano odrębny (czwarty w Instytucie) Zakład Historii Doktryn Polityczno-Prawnych, powierzając jego kierownictwo Profesorowi Janowi Malarczycowi. W tymże 1980 r. z Zakładu Teorii Państwa i Prawa wyodrębnił się także Zakład Socjologii Prawa (piąty w Instytucie), którego kierownikiem został docent dr hab. Antoni Pieniążek. W takim kształcie Instytut funkcjonuje do dzisiaj.

W momencie utworzenia Instytutu Historii i Teorii Państwa i Prawa jego kadra samodzielnych pracowników nauki (profesorów i docentów) liczyła 7 osób: Józef Mazurkiewicz, Adam Wiliński, Grzegorz L. Seidler, Witold Sawicki, Jan Malarczyk, Władysław Ćwik i Henryk Groszyk. W czasie 40 lat istnienia Instytutu przeprowadzono w nim kilkadziesiąt przewodów doktorskich, 16 pracowników uzyskało stopień naukowy doktora habilitowanego, zaś 8 pracowników otrzymało tytuł naukowy profesora. Z profesorów i docentów z pierwszego składu dzisiaj nie żyje już żaden. Kadra profesorska Instytutu liczy w chwili obecnej 9 osób, w tym pięciu profesorów tytularnych.

Pierwszym dyrektorem Instytutu został Profesor Józef Mazurkiewicz, który sprawował tę funkcję do momentu przejścia na emeryturę w 1974 r. Po nim stanowisko dyrektora objął Profesor Adam Wiliński, a po Jego śmierci w 1977 r. – Profesor Henryk Groszyk (do 1981 r.). Później Instytut miał jeszcze dwóch dyrektorów. Dwukrotnie (łącznie przez 12 lat) funkcję tę sprawował Profesor Jan Malarczyk i również dwukrotnie (łącznie przez 15 lat) – Profesor Artur Korobowicz. Od 2008 r. dyrektorem Instytutu jest Profesor Marek Kuryłowicz.

III

Jak widać, Instytut Historii i Teorii Państwa i Prawa okazał się być strukturą trwałą i niepodatną na tendencje odśrodkowe, chociaż byliśmy świadkami

takowych w innych instytutach wydziałowych, które przeżyły swoje podziały i secesje. Przeciwnie, Instytut nasz rozwinął się strukturalnie (liczy dzisiaj nie trzy, a pięć jednostek podstawowych). Możemy też być zadowoleni z rozwoju kadr naukowych, czego dowodzi liczba uzyskanych stopni naukowych doktora i doktora habilitowanego oraz tytułów naukowych profesora. O wysokim poziomie i efektach badań naukowych świadczy liczba i jakość wydanych monografii (zdobyły one lubelską nagrodę naukową i nagrody ministerialne, nagrody w konkursach „Państwa i Prawa”, były nominowane do prestiżowych ogólnopolskich konkursów, otrzymywały pochlebne recenzje), jak też artykułów w renomowanych polskich i zagranicznych periodykach naukowych. Instytut był organizatorem kilku poważnych konferencji naukowych, a jego pracownicy aktywnie uczestniczyli też w bardzo licznych krajowych i zagranicznych konferencjach i sympozjach naukowych, wygłaszając referaty i biorąc udział w dyskusjach.

Wielu pracowników naukowo-dydaktycznych Instytutu było i jest członkami gremiów redakcyjnych ważnych krajowych i zagranicznych czasopism naukowych. Liczni sprawowali i sprawują godność sędziowską w Trybunale Konstytucyjnym, Trybunale Stanu i NSA, zasiadają też w kierowniczych gremiach polskich i zagranicznych towarzystw i stowarzyszeń naukowych oraz korporacji prawniczych. Dodam wreszcie, iż w okresie tych czterdziestu lat istnienia Instytutu Historii i Teorii Państwa i Prawa, przez 28 lat Wydziałem Prawa i Administracji UMCS kierowali dziekani, profesorowie naszego Instytutu (J. Malarczyk, H. Groszyk, M. Kuryłowicz, L. Leszczyński, A. Pieniążek).

IV

Nie mniej ważne jest utrzymanie przez te 40 lat w Instytucie dobrych stosunków międzyludzkich, wzajemnej życzliwości i atmosfery solidnej pracy naukowej oraz poważnego traktowania i wykonywania obowiązków dydaktycznych. Nie było w tym czasie żadnych istotnych konfliktów personalnych ani naruszenia przez pracowników Instytutu zasad etyki zawodowej czy współżycia społecznego. Wielka w tym zasługa dwóch pierwszych dyrektorów Instytutu – profesorów Józefa Mazurkiewicza i Adama Wilińskiego. Byli to ludzie cieszący się w środowisku wielkim, nieklamany autorytetem. Sami głęboko przywiązani do tradycji uniwersyteckiej, do głębi uczciwi, życzliwi ludziom i wysoko ceniący etos pracy naukowej, byli dla nas wzorem „człowieka uniwersytetu”. Pamiętam, jak mój Mistrz, Profesor Mazurkiewicz powiedział, iż uczonym pisze się na tablicy nagrobnej „poświęcił się pracy naukowej”.

Byłbym niesprawiedliwy, gdybym nie oddał zasług Pani mgr Heni Starzeckiej-Zdybel, pierwszej i do 2010 r. jedynej sekretarce Instytutu. Zaczynała pracę jako młodzianka dziewczyna i całe swoje życie zawodowe, aż do przeje-

ścia na emeryturę, związała z Instytutem, chociaż miała atrakcyjniejsze propozycje. Była dobrym duchem Instytutu. Nie tylko wyręczała nas z czynności „papierkowych” (również naszych indywidualnych), nie tylko służyła radą w sprawach codziennych, ale była czynnikiem integrującym zespół. Trudno było sobie wyobrazić obecność w pracy bez wizyty w sekretariacie. To Pani Heni zawdzięczamy, iż przez cały ten czas zachowana została w Instytucie tradycja opłatkowych i wielkanocnych spotkań. To Ona inicjowała je i pięknie przygotowywała, z pomocą Pań i Panów asystentów, którzy angażowali się do tego chętnie i bez przymusu.

Miarą prawdziwie uniwersyteckiej atmosfery panującej w naszym Instytucie był też, i jest, stosunek do emerytowanych profesorów, którzy do końca swoich dni mieli tu miejsce pracy i cieszyli się zasłużonym szacunkiem.

* *
* *
* *

Dyrektorzy Instytutu Historii i Teorii Państwa i Prawa UMCS

Prof. dr Józef Mazurkiewicz (1970–1974)
Prof. dr Adam Wiliński (1974–1977)
Prof. dr hab. Henryk Groszyk (1977–1981)
Prof. dr hab. Artur Korobowicz (1982–1987)
Prof. dr hab. Jan Malarczyk (1981–1982, 1987–1998)
Prof. dr hab. Artur Korobowicz (1998–2008)
Prof. dr hab. Marek Kuryłowicz (2008–nadal)

Nieżyjący pracownicy Instytutu Historii i Teorii Państwa i Prawa UMCS

Prof. dr hab. Henryk Groszyk (1926–2009)
Prof. dr hab. Jan Malarczyk (1931–1998)
Prof. dr Józef Mazurkiewicz (1904–1977)
Doc. dr hab. Jerzy Reder (1927–2011)
Doc. dr hab. Witold Sawicki (1904–1973)
Prof. dr hab. Grzegorz Leopold Seidler (1913–2004)
Dr Wojciech Szwarc (1940–2000)
Prof. dr Adam Wiliński (1909–1977)

Pracownicy emerytowani Instytutu Historii i Teorii Państwa i Prawa UMCS

Dr hab. prof. UMCS Mieczysław Żolnierczuk (od 1981 r. w Filii UMCS w Rzeszowie, następnie w Uniwersytecie Rzeszowskim) – emerytowany od 2001 r.

Mgr Henryka Starzecka-Zdybel – emerytowana od 2010 r.

**Aktualny wykaz pracowników
Instytutu Historii i Teorii Państwa i Prawa UMCS**

Katedra Historii Państwa i Prawa

Prof. zw. dr hab. Wojciech Witkowski – kierownik Katedry
Prof. zw. dr hab. Artur Korobowicz
Dr hab. Marian Klementowski, prof. nadzw.
Dr hab. Andrzej Wrzyszczyk, prof. nadzw.
Doc. dr Wiesław P. Tekely
Dr Arkadiusz Bereza,
Dr Anna Fermus-Bobowiec
Dr Grzegorz Smyk

Katedra Prawa Rzymskiego

Prof. zw. dr hab. Marek Kuryłowicz – kierownik Katedry
Dr hab. Krzysztof Amielańczyk, prof. nadzw.
Dr Iwona Szpringer
Dr Elżbieta Żak

Katedra Teorii i Filozofii Prawa

Prof. zw. dr hab. Leszek Leszczyński – kierownik Katedry
Dr hab. Andrzej Korybski, prof. nadzw.
Dr Wojciech Dziedziak
Dr Bartosz Liżewski
Mgr Marzena Myślińska
Mgr Adam Szot

Katedra Doktryn Politycznych i Prawnych

Prof. dr hab. Lech Dubel – kierownik Katedry
Dr Jarosław Kostrubiec
Dr Grzegorz Ławnikowicz
Dr Małgorzata Łuszczynska
Mgr Agata Grudzińska

Zakład Socjologii Prawa

Dr hab. Antoni Pieniążek, prof. nadzw. – kierownik Zakładu

Dr hab. Małgorzata Ewa Stefaniuk

Dr Sławomir Pilipiec

Dr Tomasz Woś

Mgr Agata Przylepa-Lewak

Sekretariat Instytutu Historii i Teorii Państwa i Prawa UMCS

Mgr Katarzyna Jońska.